

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Jolanta Kazberuk (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SO del. Sławomir Bagiński

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 grudnia 2013 r. w B.

sprawy ze skargi B. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 21 grudnia 2011 r. sygn. akt IV U 2712/11

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 kwietnia 2013 r. sygn. akt IV U 394/13

I. **zmienia zaskarżony wyrok i oddala skargę o wznowienie postępowania,**

II. **odstępuje od obciążania B. S. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego za II instancję.**

UZASADNIENIE

Ubezpieczona B. S. wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 21 grudnia 2011r., w sprawie IVU 2712/11, oddalającym je odwołanie od decyzji ZUS z dnia 3 października 2011r. wstrzymującej wypłatę emerytury po dniu 30 września 2011r. Jako podstawę wznowienia wskazała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o oddalenie skargi o wznowienie postępowania w części dotyczącej wypłaty emerytury od 1 października 2011r. do 31 grudnia 2012r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2013r. w sprawie IV U 394/13 wznowił postępowanie w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 21 grudnia 2011r. w sprawie IV U 2712/11 (pkt I), zmienił zaskarżony wyrok i decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w O. z dnia 3 października 2011r. w ten sposób, że B. S. ma prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011r. do 31 grudnia 2012r. (pkt II).

Wydanie orzeczenia poprzedziły następujące ustalenia. Wnioskodawczyni decyzją z dnia 27 marca 2008r. uzyskała prawo do emerytury. Następnie decyzją dnia 3 października 2011r. ZUS wstrzymał wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011r. Podstawę do wydania tej decyzji stanowił art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (Dz. U. nr 257, poz. 1726). Od powyższej decyzji ubezpieczona złożyła odwołanie, domagając się jej zmiany i dalszej wypłaty emerytury po dniu 30 września 2011 roku. Sąd Okręgowy w Olsztynie prawomocnym wyrokiem z dnia 21 grudnia 2011 roku, sygn. akt: IV U 2712/11, oddalił odwołanie.

W ocenie Sądu pierwszej instancji skarga jest uzasadniona.

Sąd Okręgowy odwołał się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. w sprawie K 2/12 (Dz.U. z 2012 r. poz. 1285), w którym stwierdzono iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 257 poz. 1726 oraz z 2011 r. nr 291 poz.1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227, z 2010 r. nr 40 poz. 224, nr 134 poz. 903, nr 205 poz. 1365, nr 238 poz. 1578, nr 257 poz. 1226, z 2011 r. nr 75 poz. 378, nr 149 poz. 887, nr 168 poz. 1001, nr 187 poz. 1112, nr 105 poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251) dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez niego prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw z 22 listopada 2012r.

Sąd I instancji stwierdził, że zgodnie z art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania także w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Jednocześnie Sąd zauważył, że spór dotyczył oceny, czy wznowienie wypłaty wstrzymanego świadczenia emerytalnego oraz dalszych kwestii z tym związanych powinno nastąpić od dnia 1 października 2011 r. do dnia jego wznowienia, tj. do dnia 31 grudnia 2012r. Następnie stwierdził, że art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku jest niezgodny z Konstytucją od początku jego uchwalenia, a wyrokiem Trybunału został wyeliminowany z porządku prawnego. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 stycznia 2009 roku, II PO 8/08, wyraził bowiem pogląd, iż po wznowieniu postępowania na podstawie art. 401¹ § 1 k.p.c., Sąd stwierdzając, że orzeczenie wydane zostało na podstawie obowiązującego aktu prawnego, ma jednocześnie przesłankę do innego rozstrzygnięcia sprawy, uznając, że choć akt ten obowiązywał, to nie powinien być zostać w sprawie zastosowany, co okazało się dopiero po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego (LEX nr 738350). W jego uzasadnieniu wskazał, że akt normatywny uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą, nie powinien być stosowany przez Sąd w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału.

Zdaniem Sądu Okręgowego przyjęcie rozumowania organu rentowego sprowadza się do konieczność formułowania podstawy prawnej wyroku na mocy niezgodnego z Konstytucją przepisu ustawy wprowadzającej w życie obowiązek wstrzymania emerytury w stosunku do osoby, która nie rozwiązała stosunku pracy. Niekonstytucyjność przepisu ustawowego z istoty rzeczy jest stwierdzana po okresie jego obowiązywania, w sytuacji w której regulacja wywarła negatywny skutek w sferze praw jednostki. Warto w tym miejscu podkreślić, że wznowienie prawa do wypłaty świadczenia nie wymaga od sądu określenia szczególnych przesłanek, lecz stwierdzenia jedynie faktu wstrzymania prawa do świadczenia. Stąd odwołujący ma prawo do uzyskania świadczenia, które zostało wstrzymane w sposób niezgodny z prawem.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 401¹ k.p.c. wznowił postępowanie, a na mocy art. 412 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone orzeczenie.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy, zaskarżając powyższy wyrok w punkcie II, tj. w części przyznania prawa od dnia 1 października 2011 r. do dnia 31 grudnia 2012r. W uzasadnieniu swego stanowiska pozwany zarzucił Sądowi pierwszej instancji obrazę prawa materialnego tj. art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r. z uwagi na zmianę zaskarżonego wyroku z dnia 21 grudnia 2011r. i przyznanie prawa do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011r. do 31 grudnia 2012r.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o: zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. II poprzez oddalenie skargi o wznowienie postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest zasadna, aczkolwiek z powodu innych argumentów, niż te które zostały podniesione w jej treści.

Po pierwsze uwzględnienie wniesionej apelacji możliwe było jedynie w takim zakresie, w jakim organ rentowy zaskarżył przedmiotowy wyrok, a zatem co do okresu od 1 października do 2011 r. do 31 grudnia 2012 r.

Po wtóre należy zauważyć, iż wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury od dnia 1 marca 2008 r., co też trafnie ustalił Sąd Okręgowy. Przedmiotowa okoliczność wywiera wpływ na dalsze postępowanie w sprawie. I tak wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. (K 2/12 OTK-A 2012/10/121) opublikowanym w Dzienniku Ustaw pod pozycją 1285 z dnia 22 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Dla przypomnienia wyjaśnić wypada, iż przedmiotowa ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 , Nr 257 poz. 1726) w swoim art. 6 dokonała zmiany w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych między innymi właśnie poprzez dodanie art. 103a. zgodnie z którym - prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Skutki zakresowej niekonstytucyjności przedmiotowego art. 28 są takie, iż z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utracił on moc w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r. lub przed 8 stycznia 2009 r. Bezsprzeczne w świetle powyższych ustaleń faktycznych winno być, iż wnioskodawczyni nie należy do kręgu osób, które prawo do emerytury nabyły właśnie w przedziale czasowym od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. kiedy to nie było obowiązku rozwiązywania stosunku pracy.

Jak już wyżej wskazano wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury na mocy decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 27 marca 2008r. od dnia 1 marca 2008r. Miało to zatem miejsce w sytuacji, kiedy istniał obowiązek rozwiązania stosunku pracy przez osobę pozostającą w zatrudnieniu, która ubiegała się o świadczenia emerytalne. Stosownie bowiem do obowiązującego w okresie od 1 lipca 2000 r. do 7 stycznia 2009 r. przepisu art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z zm.) prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość

przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Argumenty Trybunału Konstytucyjnego przytoczone w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2012r., które zadecydowały o stwierdzeniu zakresowej niekonstytucyjności art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie przystają do sytuacji wnioskodawczynie. Wnioskodawczynie bowiem przechodząc na emeryturę z dniem 1 marca 2008 r. była świadoma tego, że emerytura jej przyznana zostanie zawieszona, jeżeli nie rozwiąże stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. Już w decyzji przyznającej tę emeryturę zawieszoną jej wypłatę z tego właśnie tytułu.

W tej sytuacji zapadły w dniu 13 listopada 2012 r. wyrok Trybunału Konstytucyjnego (K 2/12 OTK-A 2012/10/121) nie ma zastosowania do sytuacji prawnej wnioskodawczynie, a w szczególności nie stanowi on wystarczającej podstawy w rozumieniu 401¹ k.p.c. do wznowienia postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 21 grudnia 2011 r. wydanym w sprawie sygn. akt IV U 2712/11.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 386 §1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok, w jego zaskarżonej części i wniesioną skargę na zasadzie art. 412 § 2 k.p.c. oddalił.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd odstąpił od obciążania B. S. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego za drugą instancję. Zgodnie z tym przepisem w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przy ocenie przesłanek, wskazanych w powyższym przepisie Sąd Apelacyjny wziął pod uwagę szczególny charakter sprawy i fakt, że jest ona jedną z wielu tożsamyh spraw, w których stroną jest organ rentowy. Oznacza to, że nakład pracy pełnomocnika ZUS był niewielki, bowiem sprowadzał się do powielania w pismach procesowych raz opracowanego stanu faktycznego i stanowiska prawnego. Stąd obciążenie odwołującej kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego byłoby nieuzasadnione.